

AINULAADSELE SÄRAVPUHTALE HÄÄLEVÄRVILE RAJATUD KUULSUS

Eesti Filharmonia Kammerkoor välispressis hooajal 2005/2006

Aasta 2005 lõpul nimetasid maailma prestiižseimad väljaanded Eesti Filharmonia Kammerkoori ja Paul Hillieri plaate „Baltic Voices 3” (Läänemereäärsete maade XX sajandi muusika) ja „All-Night Vigil” (Rahmaninovi „Koguõine jumalateenistus” op 37) aasta parimate albumite hulgas. Lisaks ülivõrdeis arvustustele väljaannetes The New York Times, Sequenza 21 ja Classics Today.com, millest tehtud väljavõtteid võite tagapool leida, nimetas ajakiri „Diapason” albumi „Baltic Voices 3” auhinna Diapason d’or vääriliseks ja plaadile anti ka Preis der deutschen Schallplattenkritik. Märtsis käis kammerkoor kolmenädalasel kontserditurneel Ameerikas, jättes endast maha suurel hulgal uusi austajaid ja sulatades üles ka väga karmide hindajatena tuntud kriitikud. Enamik siin avaldatud artiklikatkendeid pärineb Ameerika ajakirjandusest.

Estonian Philharmonic Chamber Choir: Big Art [Eesti Filharmonia Kammerkoor: suur kunst]

Roger A. Cope

(EFK kontsert 2. märtsil 2006; Tryon Fine Arts Center, Tryon, North Carolina)

Kutsuge külla 24 sõpra ja pidage maha üks vägev noodist laulmise seanss ning kuulake hoolega, mis teie kõrvu jõuab. Või veel parem: kuulake tähelepanelikult tekkivaid helisid, kui te järgmine kord kirikukooris laulate. Või vahest laulate te mõnes kohalikus kooris – tehke seal sedasama. Kahtlemata on see võrratu ja meeltülendav elamus, hea hingele (sest hääl oli ju esimene jumala loodud pill), ning kindlasti on sel ka oivaline sotsiaalne mõju. Tore. Aga siis istuge maha ja kuulake *sesta* seltskonda. Eesti Filharmonia Kammerkoor, mida juhatab Paul Hillier, OBE [Order of the British Empire], koori kunstiline juht ja peadirigent, on *a cappella* koor, kus laulab 12 naist ja 13 meest. Kohe alguses jõuab kuulajani vokaalliinide selgus, intervallide puhtus, nüansseeritud dünaamika ja kõik need muud tõeliste muusikute oskused, mis – koos hea dirigendiga – muudavad koorilaulu nii köitvaks. Neile pole muud vaja, kui hääl kätte anda, ja nad on valmis laulma.

[- - -]

Pärast vaheaega jätkus kava Arvo Pärldiga, esitamisele tuli tema „Nunc dimittis”. Avataktid tõid meelde György Ligeti 1966. aasta teose „Lux aeterna” (mida kasutati filmis „2001: kosmose-

Kaupo Kikkase foto

odüsseia”). Siin kerkisid taas esile meisterlik kompositsioon ja selle hiilgav esitus koorilt. Eelviimane akord oli tihe nagu must auk, mis tõmbus hooga sissepoole kokku, enne kui lahenes pikka kolmkõlalisse kulgemisse ning läks üle pedaaliks, mille kohal ülemises registris laulsid naised üksi. Jah, see oli tõesti äärmiselt mõjuv koorikompositsioon.

[- -]

Tryoni kontserdiühing müüs välja kõik 342 istekohta Tryoni kaunite kunstide keskuses, ning peaaegu kõik neist olid kontserdil ka täidetud. Entusiastlik publik tunnustas väljapaistvat koori sooja aplausi ja vaimustushüüetega. Lisapalaks valis Hillier lühikese rahvalaulu (pealkirja ei öeldud) tammepuust,

kes kurvastab, sest kolme teist tammepuud hakatakse maha raiuma. (Jäi segaseks, kas esimene tammepuu on nukker selle pärast, et ta on ilma jäämas oma sõpradest, või selle pärast, et ta ei saa nende saatust jagada.) Lisapala valik oli õnnestunud, osalt ka selle tõttu, et teose soojem stiil leevendas saali kuivapoolset akustikat. Saal on muidu hea, lihtsalt pisut kuivavõitu.

See oli koori esimene ülesastumine kümnest kontserdist koosneval turneel USAs, mis peädib esinemisega Püha Ignatius Loyola kirikus New Yorgis, osana Lincolni keskuse kontserdisarjast. Arvestades siin demonstreeritud kõrget ettevalmistusastet, peaks koor tolles suursuguses paigas toimuvaks kontserdiks olema tippvormis. Newyorklastel ei tohiks see väljapaistev koor kahe silma vahele jääda – ega mitte teistelgi. **Classical Voice of North Carolina**, märts 2006

Choir ideal for minimal master [Täiuslik koor minimalismi meistrile]

Paul Horsley

(EFK kontsert 10. märtsil 2006, Carlsen Center at Johnson County Community College in Overland Park, Kansas City)

Eesti Filharmonia Kammerkoor on rajanud oma kuulsuse ainulaadsele säravpuhtale ja teemantkirkale häälevärvile. Ärge oodake sellelt koorilt sooja ümarat inglise kõla või prantslaslikku sensuaalsust, veel vähem ekstravertset ameerika koorikõla.

Reedesel kontserdil Carlseni keskses esines 26-liikmeline *a cappella* koor, dirigendiks Paul Hillier. Rietatuna pastelltoonidesse ja musta, oli nende välimus sama „lahe“ nagu nende kõlaga. Aga mis puutub muusikasse, siis seda tegid nad tões ja vaimus.

[- -]

Kõla- ja tooni ühtlus on selle koori visiitkaart. Koor suudab kangekaelselt välja kanda mis tahes tugevusega heli,

ilma et vokaalne või tooni kvaliteet selle all kannataks. Ent see tugevus osutus kava esimeses pooles miinuseks, kui Poulenci missa G-duur näis ajuti pingutatud ning „Agnus Dei“ pigem läbitungiv kui väljendusrikas või ilus.

The Kansas City Star, 12. märts 2006

Estonian Philharmonic Chamber Choir
Andrew Lindemann Malone

(EFK kontsert 17. märtsil 2006, Elsie & Marvin Dekelbom Concert Hall, Clarice Smith Performing Arts Center (PAC), College Park, Maryland)

Paljud pühendasid reede [17. märtsi, Püha Patricku päeva] õhtu tegeliku või väljamõeldud iiri pärandi au sees hoidmisele, aga Marylandi ülikooli Clarice Smithi etenduskunsti keskuses rakendas maailmakuulus Eesti Filharmonia Kammerkoor oma ande enda kodumaa muusika teenistusse. Kunstilise juhi Paul Hillieri taktikepi all ja koos organist Christopher Bowers-Broadbentiga kutsus koori esinemine esile joovastava lummuse, mida pole lihtne leida kusagil, ole sa pärit kust tahes.

Peale eesti muusika esitas koor muudki, nimelt osi Sergei Rahmaninovi „Koguöisest jumalateenistusest“ *op. 37*. Neile, kes tunnevad Rahmaninovi rohket „hitimeistrina“, mõjub see vene õigeusu kirikumuusikale omase harmoonia ja keeruka vokaaltehnika sügavuti minev vaimulik teos üllatusena. Koor teostas helilooja kontseptsiooni pisimadki detailid, saavutades täiusliku kõlaühtluse kõigis registrites ja seda sellise virtuoossusega, mille mõjul kõik tundub nii lihtne.

[- -]

Koori veatu intonatsioon, puhas, meelihaarav toon ja suur tähelepanu teksti ja struktuuri vastu tõid Pärdi „Dopo la Vittorias“ esile ootamatu jutustava energia ja pulbitseva entusiasmiga, haaravad dissonantsid „Nunc Dimittises“ ja harmoonilised tõusud ja mõõnad „Da

pacem Domines". Kava lõpus, kui hingematvalt intensiivses palves „Salve Regina” kõlas iga sõna selgelt ja tungivalt, tundusid kõik maised mured tõepoolest tühisid.

The Washington Post, 20. märts 2006

Bringing a master's works to choral life
[Meistri teoste elu koorimuusikas]

Marion Lignana Rosenberg

(EFK kontsert 19. märtsil 2006, Church of St. Ignatius Loyola, New York)

Eesti helilooja Arvo Pärdi teosed valitudavad lihtsaimate muusikaliste vahendite toel aukartust äratavaid tähendus-kõrgusi ja -sügavusi. Nagu Mark Rothko, kes kunstis ammutas ürgset vaimset energiat pelgalt värvilistest ristkülikutest, kasutab Pärt minimeeritud muusikalist keelt – heliastmikke ja vahel üksikuid helisid –, et luua hüpnootilise mõjuga kunsti.

Pühapäeval „Suurte interpreetide” sarja kontserdil esitas Eesti Filharmoonia Kammerkoor suurmeistri viis eelmisel kümnendil loodud teost. Pärdi „Salve Regina” algab helge meloodiaga, mis laskub nõtkelt allapoole, kandudes taevast maa poole nagu Neitsi sulnis arm. Kõrged hääled kannavad Maarjale poolauldes ette inimkonna lapselikke palveid; koori sõnad ja helid vaibuvad ning koonduvad, kui kuuldavale tuleb Jeesuse Kristuse nimi.

Koori muusikalooome erakordne ja isetu meisterlikkus oli dirigent Paul Hillieri käsutuses nii selle teose kui ka kogu ülejäänud kava jooksul. Helilt, dünaamilalt ja kooskõlalt veatud, ei tõmmanud koori lauljad kordagi tähelepanu omaenda virtuoossusele, vaid peegeldasid tundlikult imepärasust Pärdi teostes. Sarnaselt tema muusikaga, mis tõuseb kõrgustesse ja sulandub müstilistesse tekstidesse, laulis koor hinges-tatud, vaoshoitud iluga.

Publik istus meditatiivses vaikuses.

[- - -]

Eesti helilooja Cyrillus Kreegi viies vaimulikus rahvaviisis lõi koor kummatava tunde, nagu peetaks kodust, tuttavlikku dialoogi taevaisaga. Katkendid Rahmaninovi „Koguõisest jumalateenistusest” oleks vahest nõudnud julgemat kõla, kuid koor laulis sellegipoolest haarava veenvusega, andes Jeesuse ülestõusmist ja au kuulutavatele inglitele põletava, ebainimlikult tungiva hääle.

Newsday, 22. märts 2006

Folkish Sounds of Estonia, With a Dash of Rachmaninoff [Rahvalikud eesti viisid sutsukese Rahmaninoviga]

James R. Oestreich

(EFK kontsert 19. märtsil 2006, Church of St. Ignatius Loyola, New York)

Kava oli pühendatud suures osas Arvo Pärdi muusikale, ja sellest saadud mulje oli nii võimas, et oleks tahtnud kuulda teda rohkem. Kõigest neli osa Rahmaninovi kaunitest Vespritest tekitasid samuti isu kogu teose järele. Isegi Cyrillus Kreegi viie vaimuliku rahvaviisi põhjal võisid tekkida neelud kuulda selle helilooja muusikat rohkem.

Just selline oli kontsert Püha Ignatius Loyola kirikus pühapäeva pärastlõunal, esinejaks Eesti Filharmoonia Kammerkoor Paul Hillieri juhatusel. Kava ja esitus olid nii suurepärased, et kuulajal jäi tunne, nagu oleks ta tänamatu, igatse-des ahnelt ja näljaselt lisa. Õnneks saab kuulata lisa harmonia mundi plaatidelt.

[- - -]

Hillieri valitud osad [Rahmaninovi „Koguõisest jumalateenistusest”] pakkusid just seda, mida võibki oodata ühelt tänapäeva parimalt kooridirigendilt koos sedavõrd imeliselt andeka 27-liikmelise lauljate grupiga. Kõik hääled, mida oli võimalus kuulda ka individuaalselt, andsid välja solisti mõõdu, ja metsosopran Iris Oja pikem soolo oli suurepärane, esitatud maaemaliku soojusega.

The New York Times, 21. märts 2006

Väljavõtteid plaadiarvustustest

All-Night Vigil

All-Night Vigil
Sergei Rachmaninov
Paul Hillier conducting the Estonian
Philharmonic Chamber Choir
harmonia mundi HMU 907384

„Täiesti rabav“ on ainsad sõnad, mis suudavad õiglaselt kirjeldada salvestust Rahmaninovi „Koguõisest jumalateenistusest“ Eesti Filharmoonia Kammerkoori esituses. Paul Hillieri suurepärase juhtimisel loob see koor sellise koorimuusika esitamise eeskuju, millele pole täna võrdset.

[- -]

Pole vähimatki kahtlust, et ebamaisust on nii Rahmaninovi teoses kui ka selle tõlgenduses Eesti Filharmoonia Kammerkoorilt.

Sequenza 21, The Contemporary Classical Music Portal, 16. detsember 2005

The New York Times selected the year's most notable CD's [The New York Times valis välja aasta silmapaistvaimad plaadid]

James Oestreich

Rachmaninov. All Night Vigil
Estonian Philharmonic Chamber Choir
Paul Hillier
HMU-HMU907384

Kõik, mida Paul Hillier puudutab, muutub kullaks koorimuusikas (nagu oli iseloomulik ka Robert Shaw'le, kes tegi oma karjääri lõpupoole samast teosest samuti kauni salvestuse). Eesti koor koos kohustuslike slaavi stiilis sügavate bassidega annab Hillierile kõik, mis tal on anda.

The New York Times, 20. detsember 2005

Baltic Voices 3

David Vernier

Baltic Voices 3
Raschèr Saxophone Quartet

Estonian Philharmonic Chamber Choir
Paul Hillier
harmonia mundi HMU 807391 (CD)

Võiks öelda, et Erik Bergmani „Vier Galgenlieder“ polegi üldse muusika, vaid pigem on tema „võllalaulud“ mõeldud „kõnekoorile“ – ja Eesti Filharmoonia Kammerkoori esituses kõlavad need äärmiselt kummalised ülidramaatilised tekstid oivaliselt, alates tämbrite võluvast mitmekesisusest ja lõpetades iseloomukate intonatsioonide ja rütmitäpsusega.

[- -]

Kui olete tuttav selle Eesti kooriga, siis teate, kui kõrgelt hinnatakse nende harukordset ansamblitehnikat ja erilist meisterlikkust uue muusika esitamisel. Ka seekord ei valmista nad pettumust, ja dirigent Paul Hillier on taas kokku pannud kava, mis ei ole vaid rida tipp-hetki, vaid mõtestatud tervik. Jah, see on raske kava mitmelgi tasandil, aga kuulaja, kellele pakub huvi vaadata ringi väljaspool seda koorimuusika maailma, milles enamik meist surelikest elab ja esineb, saab vähemasti targemaks ning vahest tekib tal isegi tungiv soov kuulda rohkem.

ClassicsToday.com, oktoober 2005

Inglise keelest tõlkinud ELIN SÜTISTE

1. juulil 2006 sai EFK 25-aastaseks.

23. augustil alustasid EFK ja Paul Hillier uut kontserdihooaega ja kohe hooaja algul ilmub ka uus plaat – „Arvo Pärt. Da pacem“ (HMU 907401), millele on salvestatud Pärdi teosed „Salve Regina“, „Da pacem Domine“, „Nunc dimittis“, „Littlemore Tractus“, „Dopo la vittoria“, „Magnificat“, „2 slawische Psalmen“ ja „An den Wassern zu Babel“. Plaadil on kaastegev inglise organist Christopher Bowers-Broadbent.

